

«MottakerNavn»
«Adresse»
«PostNr» «Poststed»

Trondheim, 14.02.2019

Deres ref.:
[Deres ref.]

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2019/2881

Saksbehandler:
Jan Paul Bolstad

Kvotest for betinget skadefelling av gaupe 2019

Med hjemmel i Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, gir Miljødirektoratet kvote for betinget skadefelling av gaupe i perioden 16.02.2019 - 31.05.2019, jf. tab. 1.

Myndigheten til å iverksette betinget skadefelling gis aktuelle fylkesmenn i aktuelle forvaltningsregioner. Der regionen omfatter flere fylker, forutsettes det nødvendig koordinering mellom fylkesmennene. Dette er særlig viktig i de tilfeller hvor det kun er/gjenstår én skadefellingstillatelse i området. Betingede skadefellingstillatelser kan iverksettes i flere områder samtidig. For alle forvaltningsregioner skal terskel for innvilgelse av skadefellingstillatelser differensieres i henhold til prinsippet om geografisk differensiering. Kvotest for betinget skadefelling gjelder gaupeskadest på tamrein og sau i forvaltningsregioner med tamreindrift.

Tabell. Kvotest for betinget skadefelling av gaupe f.o.m. 16.02.2019 t.o.m. 31.05.2019

Forvaltningsregion	Nasjonalt mål (ynglinger)	2018	Snitt 2016-2018 (ynglinger) ¹	Kvotest for betinget skadefelling
Region 5 - Hedmark	10	7,25	8	1
Region 6 - Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag	12	15,5	16,2	2
Region 7 - Nordland	10	8,5	7	3
Region 8 - Troms og Finnmark	10(4)	4(1)	6,3 (1,3)	2

Tall i parentes for region 8 angir fastsatt mål for antall familiegrupper i Finnmark fylke.

Generelt

Ved behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004). Det

¹ Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2018 (NINA rapport 1519)

ble også vedtatt å opprette åtte forvaltningsregioner for rovvilt jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004).

Gjennom forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 7 er de regionale rovviltnemndene gitt myndighet til å fatte vedtak om kvote for betinget skadefelling etter forskriftens § 8 når bestandene ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for hver enkelt art i regionene. Kvoten fastsettes som antall enkeltindivider som kan felles innenfor regionen i perioden 1. juni til og med 15. februar. Videre er det slik at Miljødirektoratet har myndighet til å fatte vedtak om alle former for felling og jakt etter eget tiltak eller søknad jf. forskriften § 13. Myndigheten gjelder hele året og i perioden fra 16. februar til og med 31. mai er det kun Miljødirektoratet som har slik myndighet til å vedta skadefelling. Det er et vilkår at slik felling ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut ifra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. Miljødirektoratet har vurdert, med bakgrunn i dagens situasjon, at det er hensiktsmessig at fylkesmennene i regioner med tamreindrift gis en kvote for skadefelling også i perioden 16. februar til og med 31. mai. Kvote for betinget skadefelling gjelder også i de tilfeller det oppstår gaupeskader på sau.

Miljødirektoratet konstaterer at bestanden av gaupe det siste året ligger under det nasjonalt fastsatte bestandsmålet på 65 årlige ynglinger. Før jakt i 2018 ble det påvist 57,5 familiegrupper i Norge. Det er en økning på 2 familiegrupper siden året før. I region 5, 6 og 8 er det registrert en nedgang i antall familiegrupper, mens i region 7 er det registrert oppgang. Siste reindriftsår ble det dokumentert flere tap av tamrein til gaupe enn året før, og det er gaupe og kongeørn som har stått for de største andelene av rovviltskader.

Med tanke på rask iverksettelse når kriteriene for skadefelling vurderes oppfylt, gir Miljødirektoratet fylkesmennene i de aktuelle regioner myndighet til å iverksette skadefelling av gaupe etter rovviltforskriften § 9 innenfor gitt kvote og tidsrom. Miljødirektoratet vurderer at et slikt uttak ikke vil sette gaupebestandens overlevelse i fare.

Generelt for regionene skal terskelen for innvilgelse av skadefelling differensieres ihht prinsippet om geografisk differensiering. For rovviltregion 5, 7 og 8 har bestanden av gaupe vært under det regionale bestandsmålet de tre siste årene. For rovviltregion 6 har bestanden vært over det nasjonale bestandsmålet de tre siste årene. Fylkesmennene i rovviltregion 5, 7 og 8 bør vektlegge bestandssituasjonen de siste årene samt eventuell irregulær avgang siste år, når konkrete skadefellingssøknader skal vurderes. Generelt skal det utøves en høyere terskel for å innvilge skadefelling i områder med mål om yngling av gaupe. I områder prioritert for beitedyr skal det være en lavere terskel for å innvilge skadefelling.

Gaupe er en jaktbar art, men også denne er fåtallig, og krever forvaltningsmessige tiltak for å sikre overlevelsen. Dette innebærer at målsettingen om en bærekraftig forvaltning er et overordnet hensyn ved forvaltningen av arten. Samtidig er det slik at gaupe volder skade på næringsutøvelse, primært bufe- og tamreinnæring. For blant annet å forhindre

skade på bufe eller tamrein kan rovvilt felles med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b).

Miljødirektoratet har gjort en vurdering av bestandsstørrelsen og den skade som gaupe påfører bufe- og tamreinnæring, jf. prinsippet om en arealdifferensiert forvaltning, og på dette grunnlag fastsatt en kvote for betinget skadefelling av gaupe som kan iverksettes av respektive fylkesmenn etter rovviltforskriften § 9 dersom skadesituasjonen tilsier det, jf. tab. 1. Fylkesmannen skal i hvert enkelt tilfelle gjøre en vurdering av om felling er nødvendig sett i forhold til vilkårene i forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. § 1 og § 6.

Gaupe felt på skadefelling i perioden for kvotejakt på gaupe (1. februar til 31. mars) skal belastes eventuell jaktkvote i det aktuelle området.

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 13, jf. §§ 1 og 3, hvor det fremgår:

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

*Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse-
innlandsfisk*

(...)

*b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen
eiendom,*

(...)

*Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer
bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.
Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt
i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som
enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom. Kongen kan gi
nærmere forskrift om slikt uttak. (...)*

Rovviltforskriften § 1 (Formål):

*Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv,
bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta
hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være
differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike
områder og for de ulike rovviltarter.*

*Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal
medvirkning.*

Rovviltforskriften § 3 (Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking):

I Norge skal det årlig være 65 ynglinger av gaupe, 39 ynglinger av jerv og 15 ynglinger av bjørn. Det skal være 3 årlige ynglinger av ulv innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv, der familiegruppens revir i sin helhet ligger i Norge. Dersom over halvparten av reviret ligger innenfor forvaltningsområdet for ynglende ulv, skal reviret regnes som innenfor forvaltningsområdet. Når en del av reviret ligger i Sverige skal familiegruppen ikke regnes med i målet på 3 årlige ynglinger.

Kongeørnbestanden skal forvaltes slik at bestanden opprettholdes på 850-1200 hekkende par i Norge.

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig.

Rovviltforskriften § 13 (Direktoratet for naturforvaltnings myndighet til å fatte vedtak om felling og jakt):

Direktoratet for naturforvaltning kan fatte vedtak om skadefelling, kvote for betinget skadefelling, kvote for lisensfelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv eller kvotejakt på gaupe av eget tiltak eller etter søknad. Direktoratet kan fatte slike vedtak også der bestanden ligger under det fastsatte bestandsmålet for en region eller for landet. Det er et vilkår at slik felling eller jakt ikke er skadelig for bestandens overlevelse. Dessuten er det et vilkår at det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om en geografisk differensiert forvaltning, jf. forskriften § 1 og § 6. (...)

Det vises også til St.meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur* og Stortingets behandling av denne, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004).

Prinsipper for offentlig beslutningstaking:

Naturmangfoldlovens formålsbestemmelse (§ 1) lyder:

” Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur.”

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Miljødirektoratet legger til grunn at dette vedtaket blant annet bygger på kunnskap om gaupas bestandssituasjon. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at beslutningsgrunnlaget skal være best mulig, jf. naturmangfoldloven § 8. Miljødirektoratet vil i den forbindelse vise til beskrivelsen av bestandssituasjonen til gaupe i dette vedtaket, samt til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Føre-var-prinsippet kommer til anvendelse i situasjoner hvor man ikke har slik tilstrekkelig kunnskap, jf. naturmangfoldloven § 9.

Vurdering av bestandsstørrelsen, kvotejakt og skadepotensialet

Det nasjonale overvåkingsprogrammet for rovvilt er den sentrale leverandør av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. NINA rapport 1519; Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2018 gir den siste oppdaterte oversikten over antall dokumenterte ynglinger av gaupe i hver region, og for hele landet.

I perioden 2004 til 2009 ble det rapportert en økning i antall familiegrupper av gaupe på landsbasis. Etter fem år med nedgang i gaupebestanden i Norge ble det i 2015 registrert en oppgang i antall familiegrupper. Minimum antall familiegrupper økte fra 53,5 i 2014 til 60,5 i 2015. I 2016 ble det igjen registrert en nedgang i bestanden på 52 familiegrupper på landsbasis. I 2018 ble det registrert en oppgang til 57,5 familiegrupper på landsbasis. Miljødirektoratet konstaterer at det nasjonale bestandsmålet på 65 årlige ynglinger av gaupe ikke er nådd.

Avgang av gaupe de siste årene har hovedsakelig skjedd gjennom ordinær kvotejakt. Kvotejakt på gaupe er ordinær jakt i den forstand at jakten utøves på en art som oppfyller jaktbarhetskriteriene som er fastslått i naturmangfoldloven § 16, jf. viltloven § 9. Det skal særlig legges vekt på om arten produserer et høstingsverdig overskudd, og om den har ressursbetydning. I tillegg skal det legges vekt på blant annet den skade arten gjør. De regionale rovviltnemndene har myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe når det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen er oppnådd jf. rovviltforskriften § 11. Myndigheten er basert på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger av gaupe de tre siste år fra Rovdata.

Miljødirektoratet viser til at Rovviltnemndene i region 5 - Hedmark, 7 - Nordland og 8 - Troms og Finnmark ikke hadde myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe inneværende jaktår. Etter anmodning fra nemnda i region 5 om ikke å åpne for kvotejakt på gaupe ble det ikke åpnet for jakt på gaupe i denne regionen. I region 7 og 8 mottok Miljødirektoratet anmodning fra nemndene om å åpne for jakt på gaupe, men valgte ikke å åpne for jakt grunnet bestandssituasjonen i regionene. Det er kun i region 2, 3 og 6 det er fastsatt kvoter for jakt på gaupe. Totalt er det åpnet for uttak av 55 gauper under årets kvotejakt. Maksimalt kan det felles 18 voksne hunndyr. I region 2 er det fastsatt en totalkvote på 24 gauper, mens i region 3 og 6 er det fastsatt totalkvoter på henholdsvis 6 og 25 gauper.

I 2010 og 2011 ble det skutt henholdsvis 134 og 137 gauper under kvotejakten. De siste fire årene har jaktuttaket ligget på mellom 44 og 77 gauper pr år. Av skadefellingstillatelser og effektivering av disse er det tatt ut mellom fire og syv gauper pr år de siste fire jaktårene. De fleste er tatt ut i Nordland, Troms og Finnmark.

Siste reindriftsår (2017/2018) ble det dokumentert skader forårsaket av fredet rovvilt på 1212 rein. Dette er en økning på 532 rein i forhold til reindriftsåret 2016/2017. Økningen skyldes i hovedsak økte dokumenterte skader til kongeørn. Det ble dokumentert 341 rein drept av gaupe siste reindriftsår. Dette er en økning på 144 rein i forhold til siste reindriftsår.

Rapportering

Miljødirektoratet gjør oppmerksom på at alle enkeltvedtak angående felling, dvs. både tillatelser og avslag, skal legges på Miljøvedtaksregisteret av den myndighet som fatter vedtaket. Dette skal gjøres umiddelbart etter at vedtaket er fattet.

Vedtaket kan påklages til Klima- og miljødepartementet innen 3 uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. En eventuell klage skal fremsettes for Miljødirektoratet, jf. forvaltningsloven § 32.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Susanne Hanssen
Fung. seksjonsleder

Jan Paul Bolstad
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Klima- og miljødepartementet
Landbruks- og matdepartementet

Postboks 8013 Dep
Postboks 8007 Dep

0030	OSLO
0030	OSLO